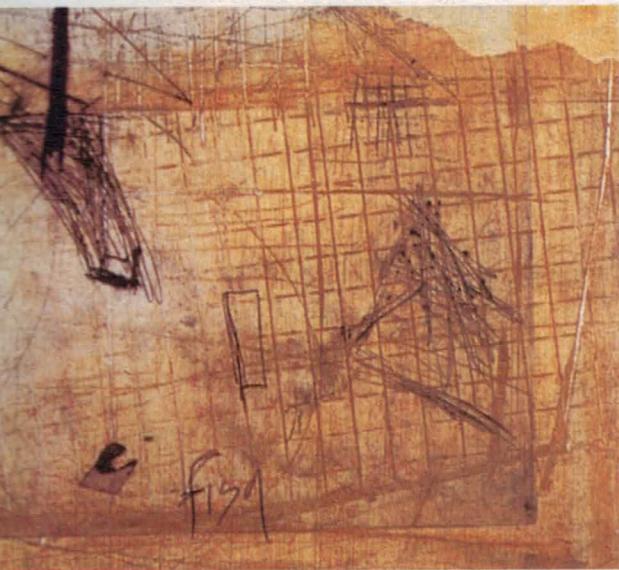




LOURDES FISA







LOURDES FISA

BLANQUERNA
LLIBRERIA CATALANA



Generalitat de Catalunya
Delegació del Govern de la Generalitat
a Madrid

Exposición / Exposició

23 Noviembre-diciembre /23 Novembre-desembre

Organización /Organització

Delegación del Gobierno de la Generalitat

Delegado del Gobierno /Delegat del Govern

Hble. Sr. Josep Gomis i Martí

Comisiariado /Comissariat

Maria Lluïsa Borrás

Coordinación y dirección técnica

Eulàlia Janer i Amargós

Coordinació i direcció tècnica

Montaje /Muntatge

DAVILA, S.A.

Catálogo / Catàleg

© de la edición /de l'edició

Generalitat de Catalunya

© de los textos /dels textos

Maria Lluïsa Borrás

Producción /Producció

Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions de la Generalitat de Catalunya

Fotografías /Fotografies

Miquel González de la Fuente

Traducciones /Traduccions

Maite Martí

Impresión /Impressió

Gràfiques Almogàvers, SA

Papel utilizado /Paper utilitzat

Country Mineral Tiza / Estucado Arte Ideal

ISBN

84-393-3662-4

Depósito legal /Dipòsit legal

B-42.637-1995

Blanquerna. Llibreria Catalana acoge, en esta ocasión, un conjunto de obras de la grabadora-pintora Lourdes Fisa realizadas en el transcurso de los tres últimos años.

En sus telas y papeles, la ciudad –poesía de esencias de calles y plazas– realidad y sueño, constituye la base iconográfica de su discurso plástico, mientras que las diversas técnicas del grabado que utiliza y domina con mucha maestría, conjuntamente con el color, con el collage, con los gruesos matéricos... parecen tendernos la mano invitándonos a iniciar un paseo imaginario. Quizá en este paseo descubriremos una pequeña plaza, un árbol para darnos cobijo, y un banco para reposar un rato.

Blanquerna. Llibreria Catalana acull, en aquesta ocasió, un conjunt d'obres de la gravadora-pintora Lourdes Fisa realitzades en els darrers tres anys.

En les seves teles i papers, la ciutat –poesia d'entrellats de carrers i places– realitat i somni, constitueix la base iconogràfica del seu discurs plàstic, mentre que les diverses tècniques del gravat les quals empra i domina amb molta destresa, conjuntament amb el color, amb els collage, amb els gruixos matèrics... semblen donar-nos la mà invitant-nos a encetar un passeig imaginari. Potser en aquest passeig descobrirem una petita plaça, un arbre per donar-nos aixopluc, i un banc per reposar una estona.

Josep Gomis i Martí
Delegat del Govern de la Generalitat a Madrid



**LA CIUDAD
COMO POÉTICA**
•
Maria Lluïsa Borrás

**LA CIUTAT
COM POÈTICA**
•
Maria Lluïsa Borrás

Cuando vi por primera vez la obra tan sugestiva como personal de esta joven artista, referida con especial insistencia a la ciudad, pensé con Paul Klee que trataba de hacer visibles aquellas "Ciudades invisibles" de Italo Calvino.

Supe después que, como no era de extrañar, había leído el libro y que incluso sus visiones poéticas le habían inspirado, especialmente a partir de 1994, alguna de sus composiciones más líricas, teñidas de cierta nostalgia, ("Mapa de las migraciones") que no tratan de explicar el pasado sino de sugerirlo mediante incisiones, raspaduras, grafismos, collages o toda suerte de inscripciones.

Al crítico le resulta muy grato haber seguido la obra de esta joven pintora desde el inicio y poder decir que a lo largo de pocos años ha demostrado ya poseer aquello que Riegl denominaba la "voluntad artística absoluta", algo imprescindible para que una determinada obra de arte exista o, en palabras del filósofo, sea una "objetivación". El hecho de veras insólito a constatar es que, a parte del período de aprendizaje imprescindible, Lourdes Fisa ha llegado en poco tiempo a dominar los registros de un lenguaje en el que la intensidad, la riqueza expresiva y el hálito poético son en verdad notables.

Antes de su primer viaje a Gran Bretaña, a Ivybridge, que había de marcar su futuro artístico descubriendole las posibilidades expresivas del grabado, me mostró sus primeros óleos, realizados cuando aún no había terminado sus estudios en la Facultad de Bellas Artes de Barcelona ni tampoco los que seguía en las clases nocturnas de la Academia de

Quan vaig veure per primera vegada l'obra tan suggestiva com personal d'aquesta jove artista, referida amb una especial insistència a la ciutat, vaig pensar amb Paul Klee que tractava fer visibles aquelles "Ciutats invisibles" d'Italo Calvino.

Més tard vaig saber que ella, com no era d'estranyar, havia llegit el llibre i que fins i tot les seves visions poètiques li havien inspirat, especialment a partir de 1994, alguna de les seves composicions més líriques, tenyides de certa nos-tàlgia, ("Mapa de les migracions") que no tracten d'expliar el passat sinó de suggerir-lo mitjançant incisions, raspadures, grafismes, collages o tota mena d'inscripcions.

Al crític li resulta molt agradable haver seguit l'obra d'aquesta jove pintora des del seu inici i poder dir que al llarg de pocs anys ha demostrat ja tenir allò que Riegl denominava la "voluntat artística absoluta", quelcom imprescindible per què una determinada obra d'art existeixi o, en paraules del filòsof, sigui una "objectivació". El fet certament insòlit a constatar és que, a banda del període imprescindible d'aprenentatge, Lourdes Fisa ha arribat en poc temps a dominar els registres d'un llenguatge en què la intensitat, la riquesa expressiva i l'hàlit poètic són en veritat notables.

Abans del seu primer viatge a Gran Bretanya, a Ivybridge, que havia de marcar el seu futur artístic descobrint-li les possibilitats expressives del gravat, em va mostrar els seus primers olis, realitzats quan encara no havia acabat ni els seus estudis a la Facultat de Belles Arts de Barcelona ni les classes nocturnes que feia a l'Acadèmia de pintura Sanvicenç.

pintura Sanvicens. Me pareció interesante el equilibrio compositivo y la contención del color, algo que, teniendo en cuenta que databan de los ochenta cuando los jóvenes que se asomaban a la pintura solían sentirse atraídos por la novedad de la transvanguardia y su desprecio del buen hacer y de la norma, sorprendía muy agradablemente.

La joven pintora hacía retratos de figura bien estructurados y de una composición rigurosa empleando una gama más bien sorda de color. Me refiero a "Figura" de 1985 o "Mujer del sombrero" de 1986. En cambio observé que en los paisajes e interiores la fuerza del color se desataba más y podía hablarse de expresionismo aunque no de transvanguardia ("Eucaliptus" de 1985 o "Ciudad de fuego" e "Interior" de 1987).

Otro hecho a destacar es que ya en su primera exposición de Julio del 1988 (Sala Lola Anglada, Barcelona) presentaba también grabado: unos rostros deformados que acusaban una indiscutible admiración por los grandes maestros germanos de la escuela expresionista. Ello más que una premonición, parecía apuntar al hecho de que se trataba de uno de aquellos artistas que desde el inicio eligen ya la senda que piensan seguir. Tras concluir sus estudios en la Facultad de Bellas Artes, ganó una beca "Erasmus" de la Comunidad Europea y pudo cumplir su sueño de estudiar en una gran escuela de grabado: la Escuela Superior de Arte de Braunschweig.

Durante dos semestres, entre 1988 y 1989, recibió en aquella escuela un fuerte espaldarazo a su formación de artista. Los

Em va semblar interessant l'equilibri compositiu i el contingut del color, fet que sorprenia molt agradablement, tenint en compte que dataven dels anys vuitanta quan els joves que treien el cap al món de la pintura acostumaven a sentir-se atrets per la novetat de la transvanguardia i pel seu menyspreu per les coses ben fetes i per la norma.

La jove pintora feia retrats de figura ben estructurats i d'una rigorosa composició utilitzant una gamma més aviat sorda de color. Em refereixo a "Figura" de 1985 o a "Dona del barret" de 1986. En canvi vaig observar que en els paisatges i interiors la força del color es desligava molt més i podia parlar-se d'expressionisme encara que no de transvanguardia ("Eucaliptus" de 1985 o "Ciutat de foc" i "Interior" de 1987).

Un altre fet que cal destacar és que ja en la seva primera exposició de juliol de 1988 (Sala Lola Anglada, Barcelona) presentava també gravat: uns rostres deformats que acusaven una indiscutible admiració pels grans mestres germànics de l'escola expressionista. Això era potser més que una premonició, permetia considerar que es tractava d'un d'aquells artistes que des de l'inici elegeixen ja el camí que pensen seguir. En finalitzar els seus estudis a la Facultat de Belles Arts, va guanyar una beca "Erasmus" de la Comunitat Europea i va poder complir el seu somni d'estudiar a una gran escola de gravat: l'Escola Superior d'Art de Braunschweig.

Durant dos semestres, entre 1988 i 1989, va rebre en aquella escola la seva confirmació artística. Els professors pon-

profesores ponderaban la intensidad y concentración de la alumna española, condiciones que constituyen, en efecto, dos rasgos fundamentales de su personalidad artística.

En cuanto regresó a Corbera, su pueblo natal, presentó una exposición, fundamentalmente de grabado, en el Centro Cívico Municipal, en la que acusaba un indudable gusto por incorporar la grafía como un elemento compositivo más así como la huella profunda que la escuela germana del grabado había dejado en su trabajo de la plancha. Y, quizá aún más importante, aquellos primeros grabados demostraban que se sentía atraída por un cierto lenguaje abstracto. Decía: "En Braunschweig he hallado respuesta a un interrogante al que me costaba contestar" y significativamente titulaba su exposición de grabados y monotipos, en la Galería Miquel Sambró del Borné de Barcelona, "Braunschweig" porque en ella recogía varios trabajos que ya no permitían dudar de que había conseguido un buen dominio técnico, entre otros, del aguafuerte y la punta seca. En realidad exponía lo que había presentado como examen final en la Escuela Superior de Braunschweig.

De aquellos trabajos Francesc Fontbona, Director del Departamento de Grabado de la Biblioteca Nacional de Cataluña, decía: "Para Lourdes Fisa el grabado pasa a ser el protagonista, una creación completa en primera persona, el ingrediente principal de un libro singular que le sirve de medio a una estética propia, fruto de vivencias muy intensas en pugna por hacerse sentir y que nos hablan de un mundo de fábula visto, según como, con ojos de niño torturado."

deraven la intensitat i la concentració de l'alumna espanyola, condicions que constitueixen, en efecte, dos trets fonamentals de la seva personalitat artística.

Quan va tornar a Corbera, el seu poble natal, va presentar una exposició, fonamentalment de gravat al Centre Cívic Municipal, en què manifestava un indubtable gust per incorporar la grafia com un element compositiu més, així com l'empremta profunda que l'escola germànica del gravat havia deixat en el seu treball de la planxa. I, potser encara el més important, aquells primers gravats demostraven que es sentia atreta per un cert llenguatge abstracte. Deia: "A Braunschweig he trobat resposta a un interrogant que em costava respondre" i significativament titulava la seva exposició de gravats i monotips, a la Galeria Miquel Sambró del Borné de Barcelona, "Braunschweig" perquè en aquesta recollia alguns treballs els quals ja no feien dubtar que havia aconseguit un bon domini tècnic, entre d'altres, de l'aiguafort i la punta seca. En realitat exposava tot allò que havia presentat com examen final a l'Escola Superior de Braunschweig.

D'aquells treballs Francesc Fontbona, Director del Departament de Gravat de la Biblioteca Nacional de Catalunya, deia: "Per a la Lourdes Fisa el gravat passa a ser el protagonista, una creació completa en primera persona, l'ingredient principal d'un llibre singular que li serveix de mitjà a una estètica pròpia, fruit de vivències molt intenses en lluita per fer-se sentir i que ens parlen d'un món de faula vist, com, amb ulls d'un infant torturat".

En realidad la serie trataba de preferencia una temática urbana de raíz expresionista pero entrelazada de ensueño y poesía. Presentaba también un "Libro de artista" titulado "Mit Luftpost" (Correo aéreo, es decir, Por Avión), un conjunto de ocho grabados trabajados luego uno a uno concebidos como cartas o mensajes, inspirados de seguro, en aquellos meses de ausencia.

Dos años en su país y nueva beca que le permite ampliar estudios en el extranjero durante el curso 1991-1992; esta vez se trata de la prestigiosa The School of the Art Institute de Chicago. Allí reafirmará su opción creativa a favor del grabado como medio expresivo y lo enriquecerá aún con la incorporación de otras técnicas como la fotografía. A partir de ahora realizará casi exclusivamente monótipos, pero casi siempre enriquecidos con pintura y collage, es decir, obra única e irrepetible sin edición alguna a pesar de que la base de la obra sea un grabado. Cree que liberando a este procedimiento de la servidumbre del tiraje, eleva su categoría.

A principio de 1993, en una colectiva que organiza el propio Art Institute presenta la serie "Espacios simultáneos" en la que incorpora al grabado una serie de otras técnicas como la fotografía, el grattage, el collage y la pintura con el fin de enriquecer y dar textura a unas imágenes, tanto abstractas como figurativas, que constituyan lo que llamó un "Recorrido por un espacio y un tiempo".

A la entrada del verano de 1992 presentó en Barcelona (Gal. Duna) los trabajos de Chicago que siendo resultado de su estancia americana tituló consecuentemente "Recorri-

En realitat la sèrie tractava preferentment d'una temàtica urbana d'arrel expressionista però entreteixida de somni i poesia. Presentava també un "Llibre d'artista" titulat "Mit Luftpost" (Correu aeri, és a dir, per avió), un conjunt de vuit gravats treballats per tant d'un a un concebuts com cartes o missatges, inspirats, sens dubte, en aquells mesos d'absència.

Dos anys en seu el país i una nova beca que li permet ampliar estudis a l'estrangeur durant el curs 1991-1992; aquest cop es tracta de la prestigiosa The School of the Art Institute de Chicago. Allà reafirmarà la seva opció creativa a favor del gravat com mitjà expressiu i l'enriquirà fins i tot amb la incorporació d'altres tècniques com la fotografia. A partir d'ara realitzarà quasi exclusivament monòtips, però quasi sempre enriquits amb pintura i collage, és a dir, una obra única i irrepetible sense cap edició malgrat que la base de l'obra sigui un gravat. Creu que alliberant aquest procediment de la servitud del tiratge eleva la seva categoria.

Al començament de 1993 en una col·lectiva que organitza el propi Art Institute presenta la sèrie "Espais simultanis" on incorpora al gravat una sèrie d'altres tècniques com la fotografia, el grattage, el collage i la pintura amb el fi d'enriquir i donar textura a unes imatges, tant abstractes com figuratives, que integren allò que va anomenar un "Recorregut per un espai i un temps".

L'entrada de l'estiu de 1992 va presentar a Barcelona (Gal. Duna) els treballs de Chicago resultat de la seva estada americana que conseqüentment va titular "Recorregut" en commemoració d'un viatge que li havia permès una aproxi-

do" en recuerdo de un viaje que le había permitido una aproximación al arte y a la sociedad de los Estados Unidos. Francesc Miralles hablaba de su lenguaje seductor, de la matización del color, de la fuerza evocadora de la línea, del equilibrio entre la referencia y la abstracción, llegando a comparar sus cotas de lirismo con las de Paul Klee.

Aquella exposición de los estudiantes del Art Institute había atraído especialmente a una galería de Chicago, la Sazama Gallery que se interesó por la obra de Lourdes Fisa y le propuso exponer en el otoño de 1993. Iba a ser una exposición que vendría a significar en la incipiente carrera de la joven otro antes y después similar al que había marcado Braunschweig, respecto a sus años de formación. En la serie "Laberintos" Lourdes Fisa concebía la pintura como una especie de trama de evocaciones, de recuerdos y de elementos de un mundo imaginario en la que el pasado, el presente y el futuro, es decir, el tiempo y el espacio se fundían en una composición plástica homogénea pero llena de ambigüedades.

Sus texturas, aquellas tramas densas, parecían mapas territoriales y urbanos, en los que aparecían, como al desaire, fragmentos de ríos cruzados por puentes, colinas, grandes o diminutas y gran cantidad de grafismos más o menos legibles, perfectamente integrados en la trama con valor de simples elementos compositivos, al parecer. Algunos títulos suministraban ciertas pistas: "Ciudad con Diagonal" era una clara referencia a Barcelona. En la serie "Conexiones" relacionaba dos ciudades entre sí, alejadas en la distancia pero

mació a l'art i a la societat dels Estats Units. Francesc Miralles parlava del seu llenguatge seductor, de la matisació del color, de la força evocadora de la línia, de l'equilibri entre la referència i l'abstracció i arriba a comparar les seves cotes de lirisme amb les de Paul Klee.

Aquella exposició dels estudiants de l'Art Institute havia atret especialment a una galeria de Chicago, la Sazama Gallery que es va interessar per l'obra de la Lourdes Fisa i li va proposar exposar a la tardor de 1993. Seria una exposició que significaria en la incipient carrera de la jove un abans i un després semblant aquell que havia marcat Braunschweig respecte als seus anys de formació. A la sèrie "Laberints" Lourdes Fisa concebia la pintura com una mena de trama d'evocacions, de records i d'elements d'un món imaginari on el passat, el present i el futur, és a dir, el temps i l'espai es fonien en una composició plàstica homogènia però plena d'ambigüïtats.

Les seves textures, aquelles trames denses, semblaven mapes territorials i urbans, on apareixien, com aquell qui res, fragments de rius creuats per ponts, per turons, grans o diminuts i per una gran quantitat de grafismes més o menys llegibles perfectament integrats en la trama amb valor de simples elements compositius, pel que sembla. Alguns títols subministraven certes pistes: "Ciutat amb Diagonal" era una clara referència a Barcelona. A la sèrie "Connexions" relacionava dues ciutats dintre seu, allunyades en la distància però que el seu record situava en proximitat. Chicago i Barcelona, representades respectivament per perfils contra-

que su recuerdo situaba en proximidad. Chicago y Barcelona, representadas respectivamente por perfiles contrapuestos (de unos rascacielos y del Tibidabo) o bien estableciendo entre ellas relaciones ilusorias (la Sears Tower o el Big John junto al lago de Michigan y el Tibidabo y Montjuïc cercanos al mar Mediterráneo).

Entre las composiciones de mayor interés, yo destacaría aquellas que, a modo de mapas, delimitaban un territorio imaginario aunque anclado en el recuerdo y la emoción, porque traían un elemento nuevo, el tablero. Ya fuera el popular que los niños improvisan para jugar a hundir hipotéticos barcos que como ellos la pintora referenciaba con letras y números en los márgenes, situando en lugar de barcos elementos urbanos, ciudadanos y perfiles de edificios, calles y plazas ("Mapas", 1993). Tomaba luego el tablero del ajedrez para jugar su especial partida de alusiones y evocaciones, llegando incluso a dibujar el perfil de las piezas, como un caballo o un peón. O bien se valía del tablero de una mesa de póker en una alusión tan explícita al juego y al azar que no podía ser fortuita sino más bien una aceptación, una constatación de que el azar establece también sus propias reglas de juego.

Es interesante apuntar que a partir del año 1993 la disposición de sus cartografías en forma de tablero sería cosa frecuente. Así en un monotipo enriquecido con collage de bandas de papel, una composición notable, que parecía una cartografía personal que merecía el I Premio de grabado en 1994 y que llevaba por título "Recuerdos de un paisaje".

posats (d'uns gratacels i del Tibidabo) o ben establint entre elles relacions il·lusòries (la Sears Tower o el Big John al costat del llac de Michigan i el del Tibidabo i de Montjuïc propers a la Mar Mediterrània).

D'entre les composicions de major interès, jo destacaria aquelles que, a manera de mapes, delimitaven un territori imaginari encara que ancorat en el record i l'emoció, perquè portaven un element nou, el tauler. Ja fos el popular que els infants improvisen per jugar a enfonsar hipotètics vaixells que com ells la pintora referenciava amb lletres i números als marges i situava, en lloc de vaixells, elements urbans, ciutadans i perfils d'edificis, de carrers i de places ("Mapes", 1993). Prenia després el tauler d'escacs per jugar la seva especial partida d'al·lusions i evocacions i arribava fins i tot a dibuixar el perfil de les peces, com un cavall o un peó. O bé es servia del tauler d'una mesa de pòquer en una al·lusió tan explícita al joc i a l'atzar que no podia ser fortuita sinó més aviat una acceptació, una constatació que l'atzar estableix també les seves pròpies regles de joc.

És interessant assenyalar que d'ençà de l'any 1993 la disposició de les seves cartografies en forma de tauler seria un fet freqüent. Així en un monotip enriquit amb collage de bandes de paper, una composició notable que semblava una cartografia personal que mereixia el I Premi de gravat l'1994 i que es titulava "Records d'un paisatge". Damunt del tauler l'evocació d'una casa amb un personatge tant a la porta com a l'espera.

Sobre el tablero la evocación de una casa con un personaje a la puerta como a la espera.

Progresivamente la cartografía de la ciudad deviene ese tablero donde proyectar un mundo personal, ideas y pensamientos sobre los hombres y las sociedades, donde reflejar los resortes que mueven sentimientos y emociones haciendo de todo ello una personalísima versión plástica. Sus obras ofrecen siempre diversas lecturas así: "Vol d'ocells" podría leerse de izquierda a derecha como un intento de narrativa en el que la superación de dificultades, ese collage en forma de barreras sucesivas, se resuelve en el ángulo superior en un trío de pájaros que imponen finalmente, por encima de cualquier obstáculo, el vuelo de la libertad. En "El pes de la ciutat" la trama urbana que incluye la palabra "Ciutat" aparece bajo el peso de una zona oscura que parece oprimirla. En "Memòries", más que el recuerdo de un cierto paisaje urbano parece el recuerdo de una comunidad. "La vida que passa" es la silueta de un río que simboliza la vida, ese momento suspendido en el tiempo sin retorno ni repetición. En "Cartografía" pero, más especialmente en "La joie de vivre", evidente homenaje a Matisse, la trama urbana tiende a desaparecer para cobrar mayor fuerza dinámica, llena de vida e incluso de pasión. Una obra que corre en paralelo a la del argentino Guillermo Kuitca porque, una vez más, se dan paralelismos y concomitancias entre artistas de ámbitos diferentes y lejanos.

En una de las obras que presentamos en Madrid que propone una composición en forma de "mandala" parece ilus-

Progressivament la cartografia de la ciutat esdevé aquell tauler on projectar un món personal d'idees i de pensaments sobre els homes i les societats on reflectir ressorts que mouen sentiments i emocions i fan de tot això una personalíssima versió plàstica. Les seves obres ofereixen sempre lectures diverses així: "Vol d'ocells" podria llegir-se d'esquerra a dreta com un intent de narrativa on la superació de les dificultats, aquell collage en forma de barreres successives, es resol a l'angle superior en un trio d'ocells que finalment imosen, per sobre de qualsevol obstacle el vol de la llibertat. A "El pes de la ciutat" la trama urbana que inclou la paraula "Ciutat" és sota el pes d'una zona obscura que sembla oprimir-la. A "Memòries", més que el record d'un cert paisatge urbà sembla el record d'una comunitat. "La vida que passa" és la silueta d'un riu que simbolitza la vida, aquest moment suspès en el temps sense retorn ni repetició. A "Cartografia" però, encara més a "La joie de vivre", evident homenatge a Matisse, la trama urbana tendeix a desaparèixer per adquirir una més gran força dinàmica, plena de vida i fins i tot de passió. Una obra que corre paral·lelament a la de l'argentí Guillermo Kuitca, perquè una vegada més, s'observen paral·lelismes i concomitànies entre artistes d'àmbits diferents i llunyans.

En una de les obres que presentem a Madrid que proposa una composició en forma de "mandala" sembla il·lustrar una cita de François Dautresme: "La Xina ha instituït el regne del cercle i del quadrat. Són quadrats la terra, la Ciutat Prohibida, Pequín, els patis de les cases, tant si són "ya men"

trar una cita de François Dautresme: "La China ha instituido el reino del círculo y del cuadrado. Son cuadrados la tierra, la Ciudad Prohibida, Pekín, los patios de las casas, tanto si son "ya men" de signatarios como casitas de gente modesta, los muebles, la estructura de los vestidos. Son redondos el cielo, el templo del cielo de Pekín. Redonda, también, la felicidad". En "Mandala" se diría, efectivamente, que aparece la planta del templo redonda y el cuadrado de las casas todo ello envuelto en una circunferencia de frases, no del todo legibles. Y explica que le interesa el concepto de ciudad y su relación con el hombre que puede atravesarla siguiendo infinitos recorridos.

Al calibrar la obra de Lourdes Fisa es preciso tener en cuenta el informalismo de los años cuarenta/cincuenta del que aprendió, sin duda, el afán de investigar procedimientos y materiales, así como el interés por la textura. Sin embargo los informalistas, forzados por unas circunstancias que Wörringer describió con lúcida anticipación en su "Problemática del Arte Contemporáneo" como contrarias a cualquier alusión a lo real por insignificante que fuera, Lourdes Fisa, en cambio, se complacía en el grafismo y en ciertos esbozos de dibujo por demás haciendo patente el paso del hombre y del tiempo.

Es precisamente este grafismo, ese apunte descriptivo lo que permite más especialmente hablar de una pintura basada en la memoria de la experiencia vivida y en la huella que puede haber dejado en la mente al pasar del tiempo. Es por tanto una superación de los informalismos de los cuales aún

de signataris com casetes de gent modesta, els mobles, l'estructura dels vestits. Són rodons el cel, el temple del cel de Pequín. Rodona, també la felicitat" (1). A "Mandala" es diria, efectivament, que apareix la planta del temple rodona i el quadrat de les cases tot ell embolcallat en una circumferència de frases no del tot llegibles. I explica que li interessa el concepte de la ciutat i la seva relació amb l'home que pot travessar-la seguint recorreguts infinites.

En jutjar l'obra de la Lourdes Fisa cal tenir en compte l'informatisme dels anys quaranta i cinquanta del qual, sens dubte, va aprendre l'afany d'investigar procediments i materials, així com l'interès per la textura. Malgrat això els informalistes, forçats per unes circumstàncies que Wörringer va descriure amb una lúcida anticipació a la seva "Problematika de l'Art Contemporani" com contràries a qualsevol al·lusió allò que és real per més insignificant que fos, Lourdes Fisa, en canvi, es complau en el grafisme i en certs esbossos de dibuix i per la resta manifesta el pas de l'home i del temps.

És precisament, aquest grafisme, aquest apunt descriptiu allò que permet parlar més especialment d'una pintura basada en la memòria de l'experiència viscuda i en la empremta que pot haver deixat en la ment el pas del temps. És doncs, una superació dels informalismes dels quals encara i quan incorpora alguna de les tècniques, fa una versió singular i molt personal que situa la seva obra entre les de més gran interès de l'última plàstica catalana.

Per altra banda, a l'obra més recent apareix el concepte de

y cuando incorpora alguna de las técnicas, hace una versión singular y personalísima que sitúa su obra entre las de mayor interés de la plástica catalana última.

Por otra parte, en la obra más reciente aparece el concepto de la ciudad como organismo vivo, susceptible de cambios superficiales o profundos a lo largo del tiempo, así como la idea de explorarla o de viajar de una ciudad a otra se halla en la base de una poética que ha convertido la ciudad en alegoría, en un símbolo del acontecer y de la vida. Una obra la de esta experta grabadora que ha sabido hacer del grabado, pintura; alienta el soplo poético de un universo personal, a la vez imaginario y lúdico; y propone dualidades y contrastes que dialogan en espacios tremadamente densos, en los que símbolos y signos constituyen la materia pictórica, que es bastante más que una cartografía del recuerdo y la evocación. Más parecería una simbología y, en definitiva, una poética.

NOTAS

(1) François Dautresme, catálogo de la exposición "China, arte de vivir, arte de sobrevivir", Fundació Joan Miró, Barcelona, 7 de Junio - 10 de Septiembre de 1995, pág. 87.

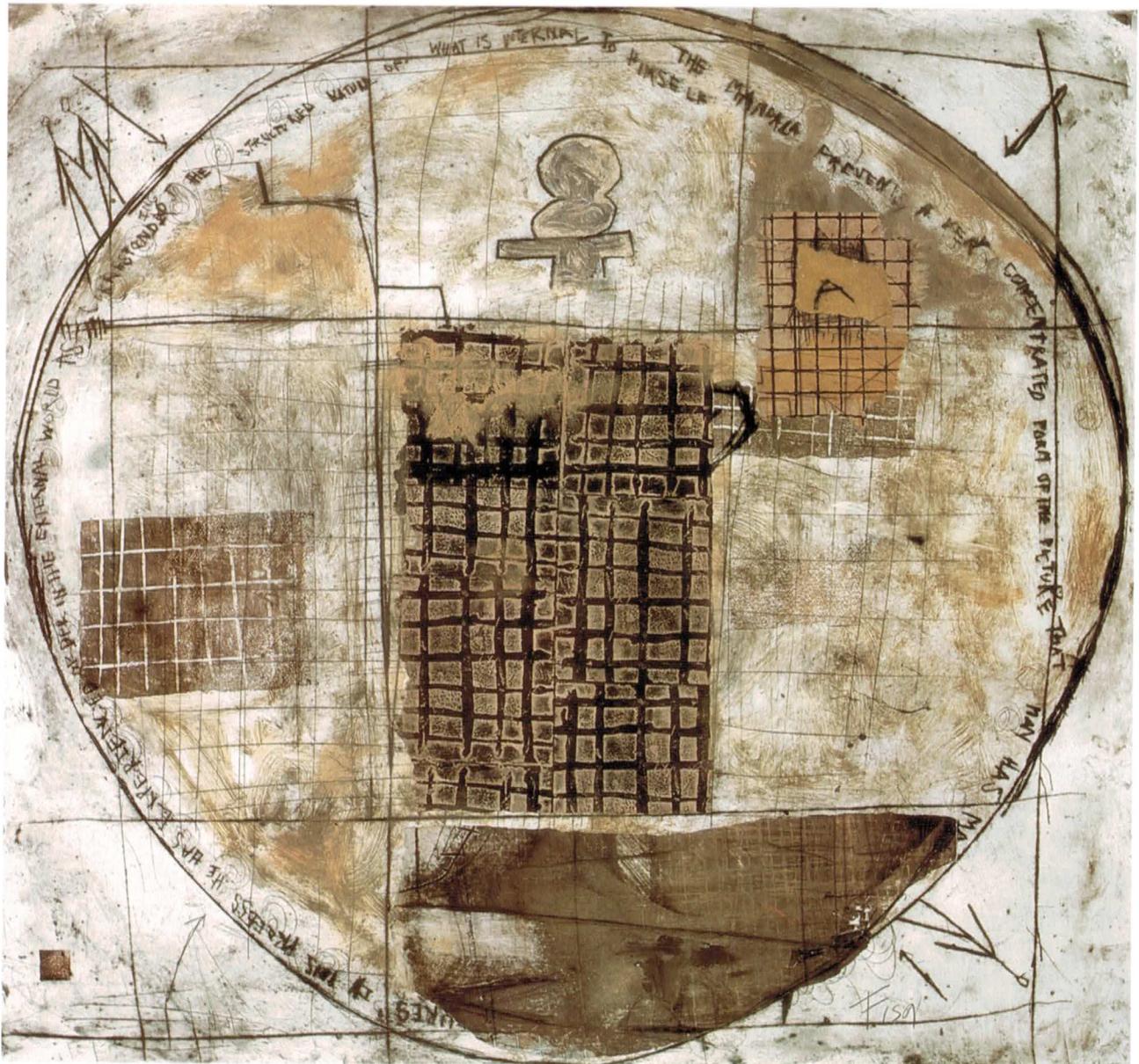
NOTES

(1) François Dautresme, catàleg de l'exposició "China, arte de vivir, arte de sobrevivir", Fundació Joan Miró. Barcelona, 7 de juny -10 de setembre de 1995, pàg.87.

la ciutat com organisme viu, susceptible de canvis superficiais o profunds al llarg del temps, així com la idea d'explorar-la o de viatjar d'una ciutat a l'altra es troba a la base d'una poètica que ha transformat la ciutat en al·legoria, en un símbol d'allò que esdevindrà i de la vida. Una obra la d'aquesta experta gravadora que ha sabut fer del gravat, pintura; que encoratja l'exhalació poètica d'un univers personal alhora imaginari i lúdic. I proposa dualitats i contrastos que dialoguen en espais tremendament densos on els símbols i els signes constitueixen la matèria pictòrica que és més que una cartografia del record i l'evocació. Semblaria més una simbologia i, en definitiva, una poètica.



O B R E S
O B R A S



MANDALA 1994
Técnica mixta s/papel, 93 x 99 cm

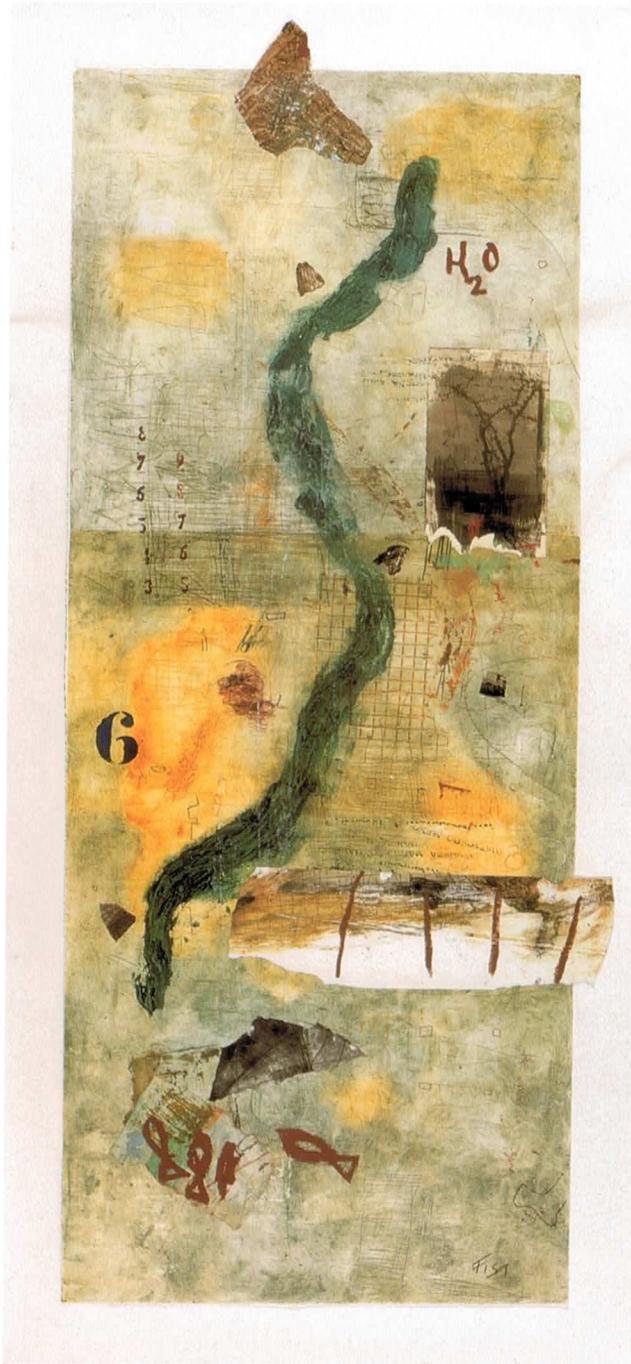


VOL D'OCELLS 1994

Tècniques additives de gravat, collage i punta seca, 92 x 199 cm

EVOCACIÓ 1994

Tècniques additives de gravat, collage i punta seca, 92 x 183 cm



LA VIDA QUE PASSA 1995
Técnica mixta s/paper, 202 x 86 cm



S U B M O N S (Díptic) 1995
Técnica mixta s/tela, 76 x 190 cm cadaescun



“LA JOIE DE VIVRE” 1995
Técnica mixta s/papel, 160,5 x 107 cm



EL PES DE LA CIUTAT 1995

Tècnica mixta s/paper, 107 x 107,5 cm



ESPAIS DE SOMNI 1995

Tècnica mixta s/tela, 130 x 162 cm

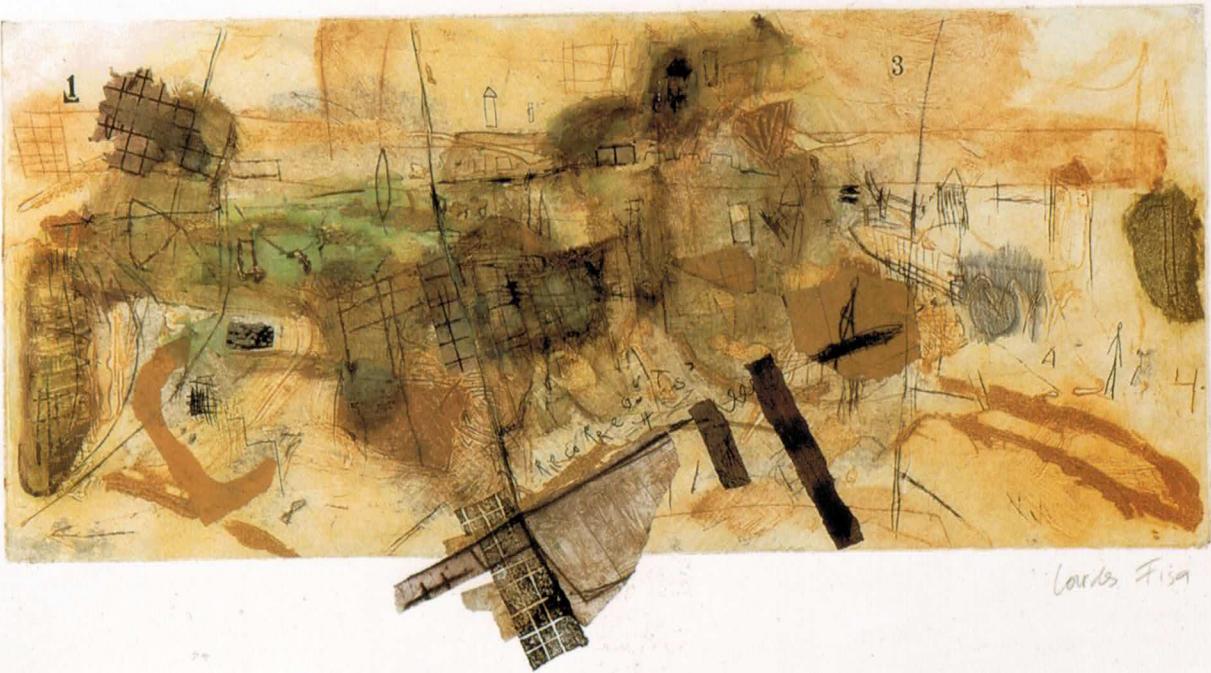


CAMINS 1995
Técnica mixta s/tela, 180 x 40 cm



ESCLAT 1995

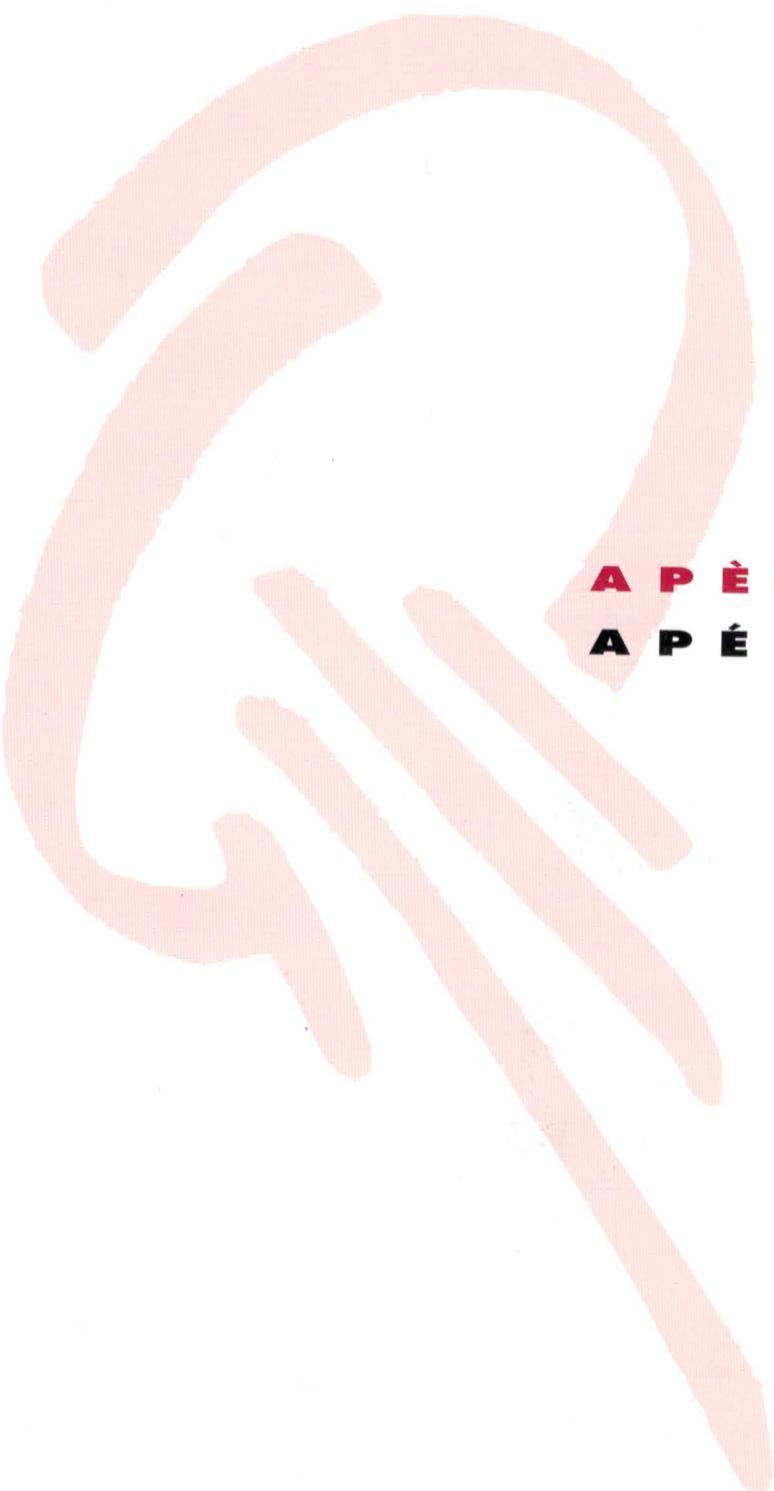
Gravat al carbórdum, xilografia, aiguatinta, 107 x 217 cm



R A S T R E S 1995
Técnica mixta s/paper, 73 x 135 cm



ESPAIS SIMULTANIS 1994
Gravat, 100 x 100 cm



APÈNDIX
APÉNDICE

CATALOGACIÓN DE LAS OBRAS DE LA EXPOSICIÓN

CATALOGACIÓ DE LES OBRES DE L'EXPOSICIÓ

1. SOLITUD 1993

Gravat, linóleum, collage
50 x 38 cm

2. ITINERARI 1993

Punta seca, collage
50 x 38 cm

3. JOURNEY 1994

Gravat, collage
98 x 100 cm

4. ESPAIS SIMULTANIS 1994

Gravat
100 x 100 cm

5. MANDALA 1994

Tècnica mixta s/paper
93 x 99 cm

6. EVOCACIÓ 1994

Tècniques additives de gravat, collage i punta seca
92 x 183 cm

7. VOL D'OCELLS 1994

Tècniques additives de gravat, collage i punta seca
92 x 199 cm

8. EN RUTA 1994

Gravat
100 x 35 cm

9. EL PES DE LA CIUTAT 1995

Tècnica mixta s/paper
107 x 107,5 cm

10. "MEMORIES" 1995

Tècnica mixta s/paper
107 x 107 cm

11. RASTRES 1995

Tècnica mixta s/paper
73 x 135 cm

12. EXPEDICIÓ 1995

Tècnica mixta s/paper
73 x 134 cm

13. LA VIDA QUE PASSA 1995

Tècnica mixta s/paper
202 x 86 cm

14. ESCLAT 1995

Gravat al carborúndum, xilografia, aiguatinta
107 x 217 cm

15. SUBMONS (Díptic) 1995

Tècnica mixta s/tela
76 x 190 cm cadascun

16-20. CAMINS (5 peces) 1995

Tècnica mixta s/tela
180 x 40 cm cadascuna

21. ESPAIS DE SOMNI 1995

Tècnica mixta s/tela
130 x 162 cm

22. "LA JOIE DE VIVRE" 1995

Tècnica mixta s/paper
160,5 x 107 cm

23. MEDITERRÀNIA 1995

Tècnica mixta s/paper
80 x 400 cm

25. QUADRAT 1995

Punta seca, xilografia, collage
107 x 107 cada peça

26-29. HOME I NATURA (4 peces) 1995

Monotips, collage
42 x 42 cm cadascuna

LOURDES FISA

Corbera de Llobregat, Barcelona, 1964

Estudios artísticos

1982-85 Estudios de dibujo y pintura en la Academia Sanvisens, Barcelona.

1986 Talleres de grabado en el Wilkey's Moor Workshop, Ivybridge (Inglaterra).

1982-87 Estudios de Bellas Artes en la Universidad de Barcelona. Licenciatura en la especialidad de grabado.

1988-89 Estudia en la "Hochschule für Bildende Kunste", Escuela Superior Universitaria de Bellas Artes, Braunschweig (Alemania).

Cursos de Doctorado en la Universidad de Bellas Artes, Barcelona.

1991-92 Trabajo de investigación en "The School of the Art Institute of Chicago" (E.E.U.U.).

LOURDES FISA

Corbera de Llobregat, Barcelona, 1964

Estudis artístics

1982-85 Estudis de dibuix i pintura a l'Acadèmia Sanvisens, Barcelona.

1986 Tallers de gravat al Wilkey's Moor Workshop, Ivybridge (Anglaterra).

1982-87 Estudis de Belles Arts a la Universitat de Barcelona. Licenciatura en l'especialitat de gravat.

1988-89 Estudia a la "Hochschule für Bildende Kunste", Escola Superior Universitària de Belles Arts, Braunschweig (Alemania).

Cursos de Doctorat a la Universitat de Belles Arts, Barcelona.

1991-92 Treball d'investigació a "The School of the Art Institute of Chicago" (E.E.U.U.).

Premios

1988 3er. Premio del "Concurs de pintura Sanvisens", Sitges.
Obra seleccionada en la convocatoria anual de adquisiciones del Patrimonio Artístico de la Universidad de Barcelona.

1990 2º Premio de pintura "Begur, un tema d'artistes", Museo de Arte Contemporáneo, Begur.

1993 Mención de Honor al "IV Concurso de Grabado Ciudad de Burgos", Burgos.

1994 1er. premio de grabado "XXIII Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves".

1995 1er. premio de pintura "XLV exposició d'artistes manresans".

Becas

1988-89 Beca "Erasmus", de la Comunidad Europea, para estudiar en la "Hochschule für Bildende Kunste", Braunschweig.

1991-92 Concedida por el Departamento de Cultura de la Generalitat de Catalunya, para estudiar en "The School of the Art Institute of Chicago", (E.E.U.U.).

Premis

1988 3er. Premi al "Concurs de pintura Sanvisens", Sitges.
Obra seleccionada a la convocatòria anual d'adquisicions del Patrimoni Artístic de la Universitat de Barcelona.

1990 2on. Premi de pintura "Begur, un tema d'artistes", Museu d'Art Contemporani, Begur.

1993 Menció d'Honor al "VI Concurso de Grabado Ciudad de Burgos", Burgos.

1994 1er. premi de gravat "XXIII Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves".

1995 1er. premi de pintura "XLV exposició d'artistes manresans".

Beques

1988-89 Beca "Erasmus", de la Comunitat Europea, per a estudiar a la "Hochschule für Bildende Kunste", Braunschweig.

1991-92 Concedida pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, per a estudiar a "The School of the Art Institute of Chicago", (E.E.U.U.).

Colecciones Públicas

- 1988 Obra gráfica adquirida por la Universidad de Barcelona.
- 1989 Proyecto "Kunstbuch" (libro de artista), adquirido por la "Herzog August Bibliothek" de Wolfenbüttel (Alemania). Obra adquirida por la H.B.K., Universidad de Bellas Artes de Braunschweig (Alemania).
- 1990 Obra adquirida por el Ayuntamiento de Corbera de Llobregat.
- 1992 Colección "Williams & Zevnik, P.C.", Chicago (E.E.U.U.). Libro de artista adquirido por la Joan Flasch Artist's Book Collection, Chicago (E.E.U.U.). Obra adquirida por la Diputación de Barcelona.
- 1995 Obra adquirida por el Ayuntamiento de Manresa.

Exposiciones Individuales

- 1988 Sala Lola Anglada, Barcelona.
- 1990 Galería Miquel Sambró, Barcelona.
Centro Cívic Municipal de Corbera de Llobregat (Barcelona).

Col·leccions Pùbliques

- 1988 Obra gràfica adquirida per la Universitat de Barcelona.
- 1989 Projecte "Kunstbuch" (llibre d'artista), adquirit per la "Herzog August Bibliothek" de Wolfenbüttel (Alemanya). Obra adquirida per la H.B.K., Universitat de Belles Arts de Braunschweig (Alemanya).
- 1990 Obra adquirida per l'Ajuntament de Corbera de Llobregat.
- 1992 Col·lecció "Williams & Zevnik, P.C.", Chicago (E.E.U.U.). Llibre d'artista adquirit per la Joan Flasch Artist's Book Collection, Chicago (E.E.U.U.). Obra adquirida per la Diputació de Barcelona.
- 1995 Obra adquirida per l'Ajuntament de Manresa.

Exposicions Individuals

- 1988 Sala Lola Anglada, Barcelona.
- 1990 Galeria Miquel Sambró, Barcelona.
Centre Cívic Municipal de Corbera de Llobregat (Barcelona).

1992 Galería Duna, Barcelona.

1993 Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

1995 Caja Madrid, Barcelona.

Exposiciones Colectivas

1985 Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).

1986 "6a. edició Mini Print Internacional de Cadaqués", itinerante por Catalunya, Principado de Andorra y E.E.U.U.
"XXVIII Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).

1987 "II Biennal d'Art Futbol Club Barcelona", Antic Mercat del Born, Barcelona.
"XXIX Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
Galería Soler Casamada, Terrassa.

1988 Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).
"III Saló de Primavera", Casal de Cultura Can Ricart, Sant Feliu de Llobregat.
"XXX Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
"VII Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves", Sala Lola Anglada, Barcelona.

1992 Galeria Duna, Barcelona.

1993 Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

1995 Caja Madrid, Barcelona.

Exposicions Col·lectives

1985 Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).

1986 "6a. edició Mini Print Internacional de Cadaqués", itinerant per Catalunya, principat d'Andorra i E.E.U.U.
"XXVIII Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).

1987 "II Biennal d'Art Futbol Club Barcelona", Antic Mercat del Born, Barcelona.
"XXIX Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
Galeria Soler Casamada, Terrassa.

1988 Sala Agora 3, Sitges (Barcelona).
"III Saló de Primavera", Casal de Cultura Can Ricart, Sant Feliu de Llobregat.
"XXX Premi a la Pintura Jove", Sala Parés, Barcelona.
"VII Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves", Sala Lola Anglada, Barcelona.

1988-89 "VI Mostra d'Art Contemporani Català", itinerante por Catalunya i Principado de Andorra.

1989 Universidad de Bellas Artes, Bandung (Indonesia). Hochschule für Bildende Kunste, Braunschweig (Alemania). Sala Agora 3, Sitges (Barcelona). Galería Yolanda Ríos, Sitges (Barcelona). "IV Saló de Primavera", Casal de Cultura Can Ricart, Sant Feliu de Llobregat. "I Triennal de gravat de Sabadell", Academia de Bellas Artes, Sabadell. "IV Concurs Biennal de Pintura Jove", Galería Anquins, Reus.

1990 "9. Internationale Grafik Ausstellung", Frechen (Alemania).

1991 "Europa im Ex-Libris", Frederikshavn Kunstmuseum, Nüremberg (Alemania).

1992 Galería Contrast, Barcelona. Galería La Mano Mágica, Oaxaca (Méjico). "II Biennal Internacional del Grabado, premio Julio Prieto Nespereira", Caja Orense, Orense.

1993 "Summer Salon", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.). Gallery 2, Chicago (E.E.U.U.). "X de X a Joan Miró", Galería Canals, Sant Cugat del Vallès.

1988-89 "VI Mostra d'Art Contemporani Català", itinerant per Catalunya i Principat d'Andorra.

1989 Universitat de Belles Arts, Bandung (Indonèssia). Hochschule für Bildende Kunste, Braunschweig (Alemania). Sala Agora 3, Sitges (Barcelona). Galeria Yolanda Ríos, Sitges (Barcelona). "IV Saló de Primavera", Casal de Cultura Can Ricart, Sant Feliu de Llobregat. "I Triennal de gravat de Sabadell", Acadèmia de Belles Arts, Sabadell. "IV Concurs Biennal de Pintura Jove", Galeria Anquins, Reus.

1990 "9. Internationale Grafik Ausstellung", Frechen (Alemania).

1991 "Europa im Ex-Libris", Frederikshavn Kunstmuseum, Nüremberg (Alemania).

1992 Galeria Contrast, Barcelona. Galeria La Mano Mágica, Oaxaca (Mèxic). "II Biennal Internacional del Grabado, premio Julio Prieto Nespereira", Caixa Orense, Orense.

1993 "Summer Salon", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.). Gallery 2, Chicago (E.E.U.U.). "X de X a Joan Miró", Galeria Canals, Sant Cugat del Vallès.

1994 "Homenatge a Pablo Neruda. Obra gràfica", Galería Duna, Barcelona.

"Gallery Artists", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

"13a. Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves", itinerante por Catalunya.

Feria de arte "The New Pier Show", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

1995 "Monotips", Galería Contrast, Barcelona.

Galería Duna, Barcelona.

"Vantage Point Abstraction", Jan Cicero Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

1994 "Homenatge a Pablo Neruda. Obra gràfica", Galeria Duna, Barcelona.

"Gallery Artists", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

"13a. Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves", itinerant per Catalunya.

Fira d'art "The New Pier Show", Sazama Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

1995 "Monotips", Galeria Contrast, Barcelona

Galeria Duna, Barcelona.

"Vantage Point Abstraction", Jan Cicero Gallery, Chicago (E.E.U.U.).

B I B L I O G R A F Í A

38

- 1986 6a. Edició Mini Print Internacional de Cadaqués, Catalunya, Principat d'Andorra i E.E.U.U (Catàleg)
- 1988 Diccionario Ràfols de artistas contemporáneos de Cataluña y Baleares. Tomo IV, p. 546.
- 1988-89 VI Mostra d'Art Contemporani Català.. Catalunya i Principat d'Andorra (Catàleg)
- 1990 CADENA, Josep M: "Lourdes Fisa a la Galeria Miquel Sambró", *El Periódico de Catalunya*, Barcelona, 17 d'abril.
MIRALLES, Francesc: "Galeria Miquel Sambró", *La Vanguardia*, Barcelona, 18 de maig.
STADTLANDER, Karin: "Los grabados de Lourdes Fisa", revista *Batik*, núm. 104.
- FONTBONA, Francesc: "Braunschweig". Galeria Miquel Sambró, Barcelona. Ed. Miquel de Serrallonga, primavera (Catàleg).
- SCHULZ, Karl-C. : "Braunschweig". Galeria Miquel Sambró, Barcelona. Ed. Miquel de Serrallonga, primavera (Catàleg).
- 1991 Europa im Ex-Libris, Frederikshavn Kunstmuseum, Nüremberg (Alemania) (Catàleg)
- 1992 II Biennal Internacional del Grabado, premio Julio Prieto Nespereira, Caixa Orense, Orense (Catàleg)
LOESCHER, Robert J.: "Recorreguts", Galeria Duna, Barcelona, juny (Fullerò).
- CADENA, Josep M.: "Duna", *El Periódico de Catalunya*, Barcelona, 7 de juliol.
- 1993 The School of the Art Institute of Chicago. Exhibitions & Events, Chicago, gener.
- MIRALLES, Francesc: X de X de Joan Miró, Laberint d'Art, Barcelona.
- LOESCHER Robert J.: "Connective Journeys", text del catàleg de l'Exposició *Laberints*, Chicago, setembre-octubre.
- 1994 REYES, Ana María: "Art 1994 Chicago. The New Pier Show". *Art Nexus*, núm. 14.
- 13a. Mostra d'Arts Plàstiques per a Joves, Generalitat de Catalunya, Barcelona, abril. (Catàleg)
- MAS, Mª José: *Diccionario de pintores y escultores españoles del s. XX*. Tomo V, Forum Artis, Madrid, 1994.
- 1995 Cicle de Joves Gravadors, Galeria Duna, Barcelona, març (Catàleg).
- MIRALLES, Francesc: "La ciutat com a incertesa", Caja de Madrid, Barcelona, octubre 1995. (Catàleg)
- Diccionario Ràfols de artistas contemporáneos de Cataluña y Baleares. Ed. Catalanes, S.A., Barcelona 1995.

COLECCIÓN CATALOGOS BLANQUERNA
COL·LECCIÓ CATÀLEGS BLANQUERNA

- 1. ARTISTAS CATALANES DEL FONDO DE ARTE DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA**
- 2. ANTONI CLAVÉ**
- 3. JOAN SANDALINAS**
- 4. ENRIC C. RICART**
DE LA PINTURA AL GRABADO
- 5. ANGLADA CAMARASA**
- 6. PERECOLL**
- 7. FERRAN SORIANO**
- 8. EL LIBRO: UN MUNDO MÁGICO**
13 ILUSTRADORES EXPONENTES
- 9. MARIANO RUBIO**
PINTURA GRABADO ACUARELA
- 10. ENRIC ANSESA**
ESPACIOS PARA EL NEGRO
- 11. ANTONI COSTA**
- 12. CARDONA-TORRANDELL**
- 13. LOURDES FISA**



Generalitat de Catalunya

ISBN 84-393-3662-4



9 788439 336624